

بسمه تعالی

سخنرانی افتتاحیه

حضرت آیت‌الله جناب آقای سید محمد موسوی بجنوردی

استاد حوزه و دانشگاه

سَلَامٌ عَلَیْكُمْ جَمِيعاً وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ. ضمن تشکر از جناب آقای دکتر عمرانی و همکاران محترم‌شان که برگزار کننده این سمینار هستند، بنده مفتخرم که در حضور خواهران و برادران گرامی که همه اهل فضل و کمال هستند، چند کلمه‌ای مصدع اوقات محترم‌شان بشوم. در ادامه بیانات آقای دکتر نمازی و جناب آقای دکتر نوربخش در زمینه‌ی موضوع این سمینار، یعنی افزایش کارایی نظام بانک‌داری، باید به عرض برسانم که یکی از عوامل اصلی افزایش کارایی، ایجاد اطمینان در مردم است به این‌که پولی را که به عنوان سپرده می‌گذارند، هم محفوظ است و هم چیزی نصیبشان می‌شود.

من فرمایشات جناب آقای دکتر نمازی را قبول دارم، اما خوب است بدانیم که اکثر مردم این حرف‌ها را نمی‌دانند. اکثر مردم یا عوام الناس وقتی ۱۴٪ سود سپرده‌هایشان را از شما می‌گیرند، فکر می‌کنند که سود کرده‌اند، بنابراین خمس آن را هم می‌دهند. مثلاً اگر کسی یک میلیون تومان پول سپرده گذاشته است، وقتی ۱۴۰ هزار تومان اضافه بر پولش به او سود دادید، او فکر می‌کند که واقعاً سود کرده و تازه خمس آن را هم می‌دهد. خمس را هم به روحانی محل می‌دهد. این شخص اگر بداند که شما پول واقعی‌اش را به او نداده‌اید، یعنی اگر بداند یک میلیون تومانی که به سپرده گذاشته، در واقع تبدیل به هشتصد هزار تومان شده، باور کنید که دیگر اکثر مردم پول در بانک نمی‌گذارند (البته اگر متوجه این نکته بشوند). اما عمده‌تأ شخص می‌بیند که ۱۴۰ هزار تومان گیرش آمده، خدا را شکر می‌کند و همان‌طور که گفتم خمس آن را هم می‌دهد، درحالی‌که به نظر ما نباید خمس بدهد، چون اصلاً سودی نبرده است. حال، ما در این گردهمایی واقعاً می‌خواهیم از فرصت استفاده کرده و به

نتیجه‌ای برسیم. ما اکنون با مشکل تورم روبه‌رو هستیم. باید به بینم عامل تورم در کشور ما چیست؟ یکی از عوامل مهم مسأله مستقل نبودن بانک‌های ماست. شما خودتان همه اهل فن هستید و این مسأله را بهتر از من می‌دانید. از گزارش بسیار با ارزشی که جناب آقای دکتر نوربخش دادند، چنین استنباط شد تکالیفی که دولت یا مجلس به بانک‌ها می‌کند، یکی از عوامل اصلی زیادتی نسبت تورم است، درحالی‌که اگر بانک‌ها مستقل بوده چنین تکالیفی نداشته باشند، به طور مسلم نسبت تورم پایین می‌آید، مثلاً، فرض کنید که در پروژه‌های دراز مدتی مثل همین پروژه مترو که تکلیف گردیده است، چهار پنج سال سرمایه‌گذاری می‌شود. ضرر چنین تکالیفی به چه کسانی می‌رسد؟ ضرر به مردم می‌رسد، یعنی همان‌هایی که پول در بانک گذاشته‌اند. شما می‌فرمایید اگر نسبت سود را زیاد کنیم، همین خود باعث تورم می‌شود. تورم وقتی به وجود می‌آید که بانک‌ها مستقل نباشند. اگر بانک‌ها واقعاً مستقل بوده و پروژه‌هایی را بگیرند که واقعاً سودآور باشد و به صاحبان پول هم واقعاً سود برسانند (نه این‌که زیادتی اسکناس را به آنان بدهند)، تورم هم پایین می‌آید. این سودی که شما به مردم می‌دهید، سود واقعی نیست و شما پول واقعی مردم را به آنها نمی‌دهید. از نظر شرعی هم اگر بخواهیم صحبت کنیم، شما امین مردم هستید. پول مردم را می‌گیرید و امانت‌دار آنان هستید. در عقد مضاربه یک مالک وجود دارد و یک عامل. مالک صاحب پول است و عامل کسی است که کار می‌کند. کسی که صاحب پول است و کسی که عامل است، بر حصه‌ای از سود قرارداد می‌بندند. درحالی‌که شما وقتی با مردم عقد مضاربه می‌بندید، سودی که به آنان نمی‌دهید هیچ، از ارزش پولی هم که به سپرده گذاشته است، ۱۵٪ یا ۱۲٪ کم می‌گردد. طبیعی است در چنین وضعی نمی‌توان آمیدی به افزایش کارآیی داشت. مطلبی که اشاره فرمودند، مطلب بسیار خوبی بود، یعنی مسأله امنیت اقتصادی. یکی از مسایل مهم ما مسأله ایرانیان خارج از کشور است. بدانید ایرانی هرچه باشد، باز ایرانی است و ایران را دوست دارد. این واقعیت را باید بپذیریم که مردم ایران هم به اسلام علاقه دارند و هم به ایران؛ یعنی این دو را ملازم یکدیگر می‌دانند (البته بحث ما درباره افراد ناجور نیست). اکثریت ملت ایران، حتی آنهایی که در خارج هستند، چه در اروپا و یا غیر از آن، افرادی هستند که هم به اسلام علاقه دارند و هم به ایران. آنها اگر بفهمند امنیت اقتصادی وجود دارد، پول‌هایشان را در بانک‌های ایرانی می‌گذارند. از خدا می‌خواهند که همین عملیات بانکی بدون ربا و نظام بانکی برقرار باشد. این کار وقتی تحقیق می‌یابد که ما امنیت اقتصادی را به آنان بدهیم. آنچه در فقه ما وجود دارد، برایشان بیان کنیم و بگوییم که اسلام نه نظام سوسیالیستی را قبول دارد و نه نظام کاپیتالیستی را ما اصل لیس للانسان الا ما سعی را قبول داریم. اگر کسی کار کرده و از طریق درست تحصیل ثروت نماید، اسلام با چنین ثروتی مخالف نیست. اسلام با چپ‌ولگری، استثمار، غارتگری مخالف است، اگر کسی از راه درست کار کرده و کسب ثروت نماید، اسلام مخالفتی با آن ندارد.

اگر بتوانیم این مسأله را برای مردم خارج از کشور توجیه کنیم، مسلم بدانید که افزایش کارآیی نظام

بانک‌داری اسلامی خیلی خواهد شد. الحمدلله اکنون مشغول بررسی این مسأله هستیم که امیدواریم به نتایج خوبی برسند. به نظر من وظیفه شرعی همه دست‌اندرکاران است که این کار را انجام دهند، زیرا به معنای نجات کشور ماست. امروز حفظ حیثیت نظام جمهوری اسلامی از او جب واجبات است. ما باید همه تلاش کنیم که نظام جمهوری اسلامی حفظ گردد.

یکی از مسایل مهم ما همین مسأله اقتصاد است که باید آن را درست کنیم. پس یکی از مسایل اُمّهات، حفظ اقتصاد ایران و امنیت آن است. مسأله دیگر استقلال بانک‌هاست. ما خوشحالیم که همه تبصره‌ها را به یک تبصره تبدیل کرده‌ایم. ولی اگر ظاهر تبصره خوب بوده ولی کار ساز نباشد، فایده‌ای ندارد. کمی یا زیادی تبصره که مشکلی را حل نمی‌کند. شما باید کاری کنید که تکالیف را از بین ببرید. تحمیل و تکلیف در انجام دادن پروژه‌ای خاص نباید وجود داشته باشد. نباید گفت که مثلاً فلان مبلغ میلیارد تومانی را در فلان پروژه خرج کن که شاید ۵ سال دیگر سودی عاید گرداند. همین تحمیل و تکلیف‌هاست که باعث بیچارگی می‌شود.

به هر حال، این واقعیت‌هایی است که به نظر من باید در این سمینار مورد بررسی قرار گرفته و کاری درباره‌اش انجام شود. چون هم شخص مقام معظم رهبری (حَفْظَهُ اللهُ) و هم شخص مقام ریاست محترم جمهوری و هم دست‌اندرکاران می‌خواهند این نظام و حیثیت آن حفظ شده و آنچه موجب تعالی این نظام است، انجام شود، امیدوارم همه همکاری کرده و کارهای لازم را انجام بدهند. واقعاً اگر این مسایل گزارش شده و بیان گردد، استقلال بانک‌ها سبب خواهد شد تا حدّ زیادی جلوی تورم گرفته شده و اقتصاد، سلامت خود را باز یابد، و سرانجام به نتیجه مطلوب خواهیم رسید. به نظر من الان بیشتر دنیا به همین شکل است، یعنی، بانک‌ها مستقل هستند. آقای نمازی به من گفتند که نسبت سود در جاهای دیگر نیز پایین است. مثلاً در انگلیس ۳٪ است، یعنی ۵٪ بالای نسبت تورم. حال، هرچه باشد، حداقل پول سپرده‌گذار از بین نرفته و ۵٪ هم نصیبش می‌شود. نسبت سود ۳٪ است، اما ارزش اصل پول محفوظ است و تازه ۵٪ هم عاید سپرده‌گذار می‌شود. البته ایشان فرمودند در ژاپن اینطور نیست. در ژاپن نسبت تورم ۵٪؛ ولی این واقعاً سود است نه فقط اضافه اسکناس، به هر حال، ما باید تلاش کنیم که در جهت مثبت حرکت کرده و کاری مثبت انجام دهیم.

البته، یک سری عوامل طبیعی مانند جنگ، سیل، زلزله، مسأله نفت و غیره خود باعث تورم می‌شود که از عهده ما خارج است و تقصیر دولت هم نیست. این پیش‌آمدها طبیعی است. اما آنچه در توان ماست و ما باید انجام دهیم، نباید فروگذار کنیم و باید جلوی مشکلات را بگیریم. به نظر ما کسی که تورم را ایجاد می‌کند، ضامن است. قاعده‌ای در فقه داریم به نام قاعده 'اتلاف'؛ 'مَنْ أَتْلَفَ مَالًا الْغَيْرِ فَهُوَ لَهُ ضَامِنٌ'. یعنی، هرکس مال دیگری را تلف کند، ضامن است. تلف فقط به معنای آن نیست که چیزی از بین برده شود. اگر کسی کاری کند که قیمت یا ارزش چیزی کم شود، متلف تلقی شده و ضامن است. حال، این متلف چه شخصیت حقوقی باشد، چه شخصیت حقیقی. اگر کاری کنیم که مالیت و ارزش

پول کم گردد، آحاد مردمی که پول دارند، متضرر می‌شوند. آن شخصیت حقوقی که باعث چنین تلفی شده، متلف تلقی گردیده و ضامن است. چنین نکته‌ای هم در نظام حقوقی کشور ما و هم در شرع ما نیز بیان شده است پس ما باید سعی کنیم واقعاً در جهتی حرکت کنیم که خود باعث تورم نگردیم. البته، عوامل طبیعی و مسایلی از آن قبیل از عهده ما خارج است، ولی به هر حال باید تلاش کنیم که حتی همان مسایل طبیعی هم کم شود.

من مصدع اوقات نمی‌شوم، چون در برنامه نبودم. اما به سبب ارادتی که به جناب آقای دکتر عمرانی، این سید بزرگوار دارم و همچنین به سبب ارادت به جناب آقای دکتر نمازی و آقای دکتر نوربخش، این دو بزرگواری که واقعاً دو شخصیت با ارزش در هیأت دولت هستند، چند دقیقه‌ای را مصدع شما شدم.

والسلام علیکم ورحمة الله و برکاته